

ΤΟ ΜΗΧΑΝΙΚΟ ΤΟΥ ΟΛΥΜΠΟΥ

ΡΑΨΑΝΗ—ΕΘΝΙΚΗ ΑΝΤΙΣΤΑΣΗ 41-44

— Παρουσιάζει ο Γιώργος Μήλιας

Συνεχίζουμε την παρουσίαση των γραπτών μαρτυριών που αναφέρονται στη συμμετοχή της Ραψάνης στην Εθνική Αντίσταση. Στο σημερινό τεύχος θα παραθέσουμε το ιστορικό της δράσης του "Μηχανικού Ολύμπου" από το βιβλίο του Λ. Αρσενίου, "Η Θεσσαλία στην Αντίσταση" Β' τόμος.

Όπως είναι γνωστό η έκταση της αντιστασιακής δραστηριότητας του "Μηχανικού" ήταν μεγάλη και αποτελεσματική, με αποκορύφωμα της, την ανατίναξη της αμαξοστοιχίας 53 στις 23 Φεβρουαρίου 1944. Η κάλυψη ολόκληρης της δραστηριότητας θα συνεχιστεί τουλάχιστον σε δύο με τρία τεύχη ακόμα.

Το Μηχανικό 'Ολύμπου

Τήν ίδια περίοδο, στους Γερμανούς, καταφέρει πλήγματα σκληρά, ένα άλλο όπλο του θεσσαλικού ΕΛΑΣ: το Μηχανικό 'Ολύμπου. Στους είκοσι δυο μήνες δράσεώς του έπραγματοποίησε σαμποτάζ από τα σπουδαιότερα, πού, χωρίς υπερβολή, τὸ ἀνεβάζουν σὲ πρώτη θέση, σὲ κλίμακα εὐρωπαϊκή. "Όλες σχεδὸν οἱ εὐρωπαϊκὲς μονάδες μηχανικοῦ, κάθε φορά πὸν ἐνεργοῦν σαμποτάζ, ἀλλάζουν κατὰ κανόνα στόχο, ἀκριβῶς γιατί ὁ ἐχθρὸς σπεύδει καὶ προστατεύει, μὲ πρόσθετα μέτρα, ὅποιο σημεῖο πλήττεται, πράγμα πὸν δυσκολεύει τὴν ἐπανάληψή του. Τὸ Μηχανικὸ 'Ολύμπου ἐνεργεῖ συνέχεια, ἐπὶ δυὸ περίπου χρόνια, στὸν ἴδιο χῶρο, στὰ Τέμπη· στήν εἰδυλλιακὴ κοιλάδα τοῦ 'Απόλλωνα, μήκους ἐννέα χιλιόμετρα, πὸν ἔχουν ὑμνήσει "Ἕλληνες καὶ ξένοι ποιητές. Καὶ στὸν ἴδιο στόχο: στήν μοναδικὴ σιδηροδρομικὴ γραμμὴ, πὸν συνδέει τὴν Ἑλλάδα μὲ τὴν Εὐρώπη.

Μὲ τὰ πρῶτα σαμποτάζ ἐκεῖ, οἱ Γερμανοὶ σπεύδουν νὰ πάρουν σχολαστικά, ὅλα τὰ μέτρα πὸν ἔχει στήν διάθεσή του ἕνας στρατός. Ἐγκαθιστοῦν ναρκοπέδια χιλιόμετρα, στήνουν παγίδες κατὰ δεκάδες, ἀνεγείρουν πυργίσκους, κατασκευάζουν ἀμέτρητα πολυ-

βολεία σταθερά, άλλα περιστρεφόμενα και άλλα σε βράχους λαξευμένα. Όλα αυτά τα πλαισιώνουν με ισχυρές φρουρές, που τις συνδέουν με φυλάκια και περίπολα, που πηγαινοέρχονται πυκνά - πυκνά στην σιδηροδρομική γραμμή.

Για να γίνει αντιληπτό, με πόση σχολαστικότητα και με πόση προσοχή οργάνωσαν την περιοχή οι Γερμανοί, για να προστατεύσουν την σιδηροδρομική γραμμή, αρκεί αυτό: Σε όλα τα γεφύρια, ακόμα και τα πιο μικρά, ανήγειραν μέχρι τριόροφα και με την ταράτσα ή το υπόγειο τετραόροφα πολυβολεία πέτρινα, δεμένα με μπετόν και επανδρωμένα με ανάλογες δυνάμεις. Τέτοια πολυβολεία διατηρούνται και σήμερα ακόμα σε γέφυρες ή στροφές της γραμμής, δεκαπέντε χιλιόμετρα πριν από την είσοδο των Τεμπών μέχρι έξω από την Λάρισα και άλλα δεκαπέντε χιλιόμετρα μετά την έξοδο των Τεμπών μέχρι και πέρα από τον Πλαταμώνα.

Με τα μέτρα αυτά, κατά την στρατιωτική όρολογία, ή τοποθεσία γίνεται απόρθητη. Όμως, οι σαμποτέρ Όλύμπου ξεπερνούν τα άξεπέραστα αυτά εμπόδια και ενεργούν σαμποτάζ συνέχεια, χωρίς να βρίσκεται δύναμη ικανή να τους συγκρατήσει. Στην έλληνική, ο όρος «δαιμονισμένο όπλο» μπορεί κάπως να χαρακτηρίσει το μηχανικό Όλύμπου. Φυσικά, κάθε άλλο παρά «δαιμονισμένο» ήταν. Απλώς, οι Γερμανοί είχαν καταστήσει απόρθητα τα Τέμπη, αλλά απόρθητα αν ενεργούσε εναντίον τους μηχανικό του τακτικού στρατού. Έχει όμως τώρα ενεργούσε μηχανικό συγκροτημένο σε βάση λαϊκού στρατού. Αυτό πρέπει να αναζητηθεί ή ανεξάντλητη δύναμη δράσεώς του.

Ο αρχηγός του μηχανικού Όλύμπου, ο Αντώνης Αγγελούλης, γεννημένος το 1919, είχε εξασκηθεί από έντεκα χρονών στα καψύλια, τους δυναμίτες και τις εκρήξεις, ακολουθώντας τον πατέρα του στα νταμάρια από μικρός. Την πείρα του αυτή την πλούτισε και την μεθόδευσε το 1940 στην Σχολή Εφέδρων Αξιωματικών του Μηχανικού και στον πόλεμο της Αλβανίας. Όταν ή πρότασή του για σαμποτάζ στα Τέμπη έγινε δεκτή από τον ΕΛΑΣ της Θεσσαλίας, διάλεξε ο ίδιος τα παλληκάρια του. Ήταν όλα ένα κι ένα. Νεαρά χωριατόπαιδα από την Ίτιά, τον Πυρεγτό, τα Τέμπη και τα άλλα γύρω χωριά. Τα περισσότερα ήταν από την Ραφάνη. Αυτά διέθεταν δυο σημαντικά προσόντα. Δουλεύοντας στην ειρηνική περίοδο, σαν έκτακτοι εργάτες, στην συντήρηση της σιδηροδρομικής γραμμής στα Τέμπη, την ξέρουν σπιθαμή προς σπιθαμή. Ξέρουν που είναι τα γεφύρια, ακόμα και τα πιο μικρά, που είναι οι διακλαδώσεις, τα κλειδιά, οι συνδέσεις, τα πάντα. Μερικά από αυτά, όπως ο Στέργιος Φαρμάκας, βόσκοντας γίδια μέσω τα Τέμπη, ξέρουν μονοπάτια άπιστα στους βράχους, που ούτε φαίνονται από μακριά, ούτε και μπορεί να τα συλλάβη ο νοῦς ανθρώπου.

Ἐκτός, ὅμως, ἀπὸ τὴν λαϊκὴ συγκρότησή του, τὸ μηχανικὸ Ὀλύμπου, στηρίζεται καὶ σὲ θάση λαϊκὴ. Συντηρεῖται ἀπὸ τοὺς κατοίκους χωριῶν τῆς περιοχῆς του. Συνδέεται μὲ τοὺς σιδηροδρομικοὺς. Ἀπὸ αὐτοὺς παίρνει πληροφορίες καὶ σ' αὐτοὺς στηρίζει ἓνα μέρος ἀπὸ τὴν δράση του. Νὰ ἓνα παράδειγμα, ἀπὸ τὰ μικρότερα σὲ σημασία: Ὁ σαμποτέρ Δημήτριος Κολλᾶτος, ἀπὸ τὸν Πυργετό, κρύβεται κάθε τόσο σὲ θάμνους, κοντὰ σὲ κάποια στραφὴ τῆς γραμμῆς. Συνενοσημένος ὁ μηχανοδηγός, ἀπὸ φορτηγὸ τραῖνο βραδείας κινήσεως, κόβει κάπως περισσότερο ἀπὸ τὸ συνηθισμένον τὴν ταχύτητα ἐκεῖ καὶ ὁ Κολλᾶτος πηδάει σὲ κάποιο θαγόνι — γιὰ τὴν σδελτάδα του αὐτὴ τὸν δάφτισαν Ταρζάν. Ἀπὸ ἐκεῖ πετάει σὲ θάμνους στρατιωτικὰ ἐφόδια, ἀκόμα καὶ πυρομαχικά, πού τὰ παίρνουν κατόπιν οἱ ἄλλοι μαχητές. Πρὶν βγῆ τὸ τραῖνο ἀπὸ τὰ Τέμπη, ὁ Ταρζάν τὸ ἐγκαταλείπει ξαναπηδῶντας.

Σημαντικὸ μέρος ἀπὸ τὸ ἐκρηκτικὸ ὕλικόν, τὸ μηχανικὸ Ὀλύμπου τὸ προμηθεύεται ἀπὸ τεχνίτες, ἀπὸ τὰ λατομεῖα τῶν Τεμπῶν καὶ ἀπὸ κατοίκους τῆς περιοχῆς. Μετὰ τὴν συνθηκολόγησιν τῆς Ἰταλίας, χωριάτες ἀπὸ τὰ Ἀμπελάκια, τὴν Ἰτιά, τὸν Πυργετό, τὴν Ραψάνη καὶ πρὸ παντὸς φαράδες ἀπὸ τὸ Στόμμιον, τὸ Ὀμόλιον καὶ ἄλλα χωριά, ἀπέκρυψαν νάρκες ξηρᾶς, ὀπίδες καὶ ἄλλα ἐκρηκτικά, γιὰ ψάρεμα ἢ γιὰ νὰ τὰ πωλήσουν σὲ λατομεῖα, πού στὴν περιοχὴ ἐκείνη εἶναι πολλά. Στὴν ἐκκλήσιν τοῦ Βρατσάνου νὰ προσφερθῆ ἓνα μέρος ἀπὸ αὐτὸ τὸ ὕλικόν σὲ τὸ μηχανικὸ Ὀλύμπου, γιὰ νὰ χρησιμοποιηθῆ σὲ σαμποτάζ, οἱ κάτοικοι καὶ οἱ φαράδες προσέφεραν κάπου ὀχτῶ τόννους νιτρογλυκερίνη, καψύλια καὶ ἄλλα.

Ἀλλὰ καὶ ἡ δράσις τοῦ μηχανικοῦ Ὀλύμπου εἶναι λαϊκὴ. Δὲν

υπάρχει ανώτερη διοίκηση, που να καθορίζει στόχους ή να εκδίδει «διαταγές» για εκτέλεση. Οί ίδιοι οί σαμποτέρ, με πρωτοβουλία και συσκέψεις, καθορίζουν ομαδικά, πότε και που θα χτυπήσουν. Οί ίδιοι σχεδιάζουν και οί ίδιοι εκτελούν. Με άλλα λόγια, τὸ μηχανικὸ Ὀλύμπου συνεχίζει παραδοσιακά τὴν δράση τῶν μπουρλοτιέρηδων τοῦ «21». Ὅπως ἐκεῖνοι, ἔτσι τώρα και αὐτοί, ἐνεργοῦν δίχως ἐντολές, παράτολμα, με πνεῦμα αὐτοθυσίας και με μοναδικὸ σκοπὸ νὰ βλάψουν τὸν ἐχθρὸ τῆς πατρίδος τους. Τὰ κατορθώματά τους δὲν ὑστεροῦν ἀπὸ ἐκεῖνα τῶν μπουρλοτιέρηδων τοῦ «21». Ἡ ἀνατίναξη τῆς ταχείας ἀμαξοστοιχίας ἀριθμὸς 53, τὴν νύχτα τῆς 22 πρὸς 23 Φεβρουαρίου 1944, παρέχει μιὰν εἰκόνα γιὰ τὴ δράση τοῦ μηχανικοῦ Ὀλύμπου.

Ἀπὸ τὴν ἐαμικὴ ὀργάνωση τῶν σιδηροδρομικῶν, τὸ μηχανικὸ μαθαίνει* ὅτι οί Γερμανοί μεταφέρουν ἀπὸ τὴν Ἀφρικὴ μονάδες και κυρίως ἀξιωματικούς στὰ προάστεια τῶν Ἀθηνῶν. Ἐκεῖ τοὺς ἀφήνουν λίγο γιὰ ἀνάπαυση και κατόπιν τοὺς ἀνασυγκροτοῦν και τοὺς στέλλουν στὸ ἀνατολικὸ μέτωπο. Μιὰ τέτοια ἀποστολὴ ἀπὸ χίλιους περίπου Γερμανούς, με πολλοὺς ἐπίλεκτους ἀξιωματικούς Ἔς - Ἔς, τὸ ἐπιτελεῖο και τὴν διοίκηση μιᾶς ὀλόκληρης μεραρχίας, εἶναι νὰ σταλῆ με τὴν ταχεία 53. Ὁ Βρατσάνος ἀποφασίζει νὰ τὴν ἀνατινάξῃ, νὰ μὴ φτάσουν στὸν προορισμὸ τους οί Γερμανοί ἀξιωματικοί. Και νὰ παρασχεθῆ, ἔτσι, μιὰ βοήθεια στὸν σοβιετικὸ στρατό, που τὴν ἐποχὴ ἐκείνη, εἶχε ἐκτοξεύσει ἐπίθεση τεραστίας κλίμακας στὴν Νότιο Οὐκρανία. Εἰσηγεῖται τὴν ἰδέα του, σὲ σύσκεψη στελεχῶν τοῦ μηχανικοῦ ἀπὸ ὀμαδάρχη και πάνω και ὅλοι μαζί ἀποφασίζουν νὰ τὴν πραγματοποιήσουν.

Συνεχίζεται στο ἐπόμενο

